

Den stora moderns reträtt

I EIN KEREM, den bergsby i Judéen, där Maria, Jesu moder, enligt traditionen sökte upp sin släkting Elisabeth för att berätta om sitt välsignade förstånd, bor och verkar jour-ten och författaren Anita Goldman. Hon odlar sina rosor och rädisor och utforskar våra bibliska urmödrars liv och därmed grunden för den västerländska kulturkretsens kosyn. Hennes arbete "Om de bibliska mödrar", (Natur och Kultur), är mycket väldokumenterat och redovisar en mängd källor.

När fader Abraham i tider- nas morgon bröt upp från Ur i Kaldéen för att följa en ny gud till ett nytt land följde honom hans hustru Sara. För Sara in- nebar upprottet att lämna sitt hem i en rik jordbruksbygd, nära en avancerad stadskultur i tvåflodslandet. Hon lämnade en kultur där kvinnor hade en relativt fri ställning och hon lämnade sitt kvinnolivs gudin- nor för en okänd manlig, om än märkligt könslös ökengud.

Sträng superman

En bild Goldman ger av den stränge krigslystne gud, Jahve, är bilden av en steril och nyckfull superman. Han förnekar det kvinnliga och kvinnors livsrätt annat än som fruktsamma livmödrar och be- höver av släktled efter släkt- led av stridbara profeter, pa- triarker och kungar burna av ett messianskt hopp om det förlovade landet.

Saras uppgift är att förse Abraham med en son och Jah- ve med ett egendomsfolk. Dit går hennes väg genom bitter himmelsstyrd ofruktsamhet. Först långt in i ålderdomen "då hon inte har det som kvin- nor plåga hava" välsignas hon och Abraham med livsfrukt.

Sara är för övrigt den enda kvinnan i Moseböckerna som får sin död och sin grav be- skrivna. De andra sparsamt

förekommande kvinnorna är anonyma, de varken föds eller dör utan existerar bara helt kort i ramplyuset i någon bi- roll. I Bibelns mäktiga släkt- krönikor är det män som föder män, som dör häftigt i strid el- ler mätta av ålder och visdom.

Feministisk linje

Också de andra patriarker- nas hustrur Rebecka och Ra- kel hämtas från tvåflodslandet och också dem drabbar Her- ren med lång ofruktsamhet och svåra förlossningar. Sä- kert sökte de hjälp hos den Mo- der Jord, den stora Inanna/ Ishtar som generationer av kvinnor i deras hemland vänt sig till. Men patriarkernas gud tålde ingen konkurrens, och Anita Goldman menar att Bi- beln verkligen skrevs i kamp mot en tidigare gudinnestyrd mytologi.

Anita Goldman för en klart feministisk linje och har en rak beskrivande stil, interfo- lierad med en mångfald bely- sande bibelcitat. Stolt medvet- ten om sitt judiska arv vänder hon sig egentligen inte mot Jahve i fruktlöst raseri utan mot den bild, den tolkning som kvinnofientliga män av olika religiös schattering givit av

Moder Jord och mänsklighe- ten — skulptur av Lena Ler- vik

Herren Gud och hans göran- den och låtanden.

Nu vänder sig den svenska kvinnovärdens ögon mot dem som arbetar med en nytolk- ning av Gamla Testamentet. Skall Guds döttrar äntligen få komma till tals?

KATARINA LEWIS